

A Szén- és Acélközösség története Európában

Elektronikus tananyag

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült
az Európai Unió támogatásával.

Projektazonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

2019

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A Szén- és Acélközösség története Európában

Miről szól ez a tananyag?

Ez a tananyag az első szupranacionális (nemzetek feletti) integrációs szervezet, az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK) első éveiről és a továbblépés mikéntjéről szól. Számba veszi azt is, hogy az 1950-es évek első felében milyen más kezdeményezések történtek az integráció elmélyítését illetően, valamint felvillantja a korszak nemzetközi kapcsolatainak hátterét is.

Tanulási tipp

A tananyag tartalmának elsajátítását megkönnyíti, ha áttekinti a korszak legfontosabb szereplőinek életrajzi adatait. Érdekes kronológiát készíteni a fontosabb eseményekről. Legalább nagy vonalakban nem árt ismerni a korszak nemzetközi kapcsolatainak történetét.

Montánunió utca egy luxemburgi városban

Miután a hat alapító tagállam (Franciaország, az NSZK, Benelux-államok, Olaszország) 1951. április 18-án megkötötte a párizsi szerződést, a következő év július 25-én pedig működni kezdett az első szupranacionális integrációs szervezet, az Európai Szén- és Acélközösség (Montánunió), az lett a legfontosabb kérdés, hogy sikeres lesz-e az új típusú együttműködés. A siker vagy sikertelenség kérdése

ugyanis meghatározta az integrációs folyamat egész jövőjét: kudarc esetén az egységesülés akár végleg lekerülhetett volna a napirendről. A siker ellenben megnyithatta az utat a továbblépés, az integráció elmélyítése előtt. Emellett új kezdeményezés is született, a közös európai hadsereg terve (Európai Védelmi Közösség), amely azonban végül elbukott. Az NSZK katonai integrációja azonban ennek ellenére is megvalósult. A szilárd alapokra építve a tagállamok hozzáálltak az együttműködésük jelentős kiszélesítéséhez, ami új, látványos eredményekhez vezetett.

1. A Montánunió első évei

Jóllehet a Montánunió a jellegéből adódóan gazdasági szervezet volt, létrehozása mégis deklarált politikai célok elérése érdekében történt, amelyek nem voltak mások, mint a tagállamok közötti ellenségeskedés meghaladása és a politikai

egység felé való haladás. Éppen ezért a Montánunió egész tevékenységét és sikerességét egyszerre kell gazdasági és politikai szempontból vizsgálni.

A szén- és acéltermelés mértékére a Montánunió nem gyakorolt túl nagy hatást, ellenben a tagállamok közötti kereskedelem jelentős növekedésnek indult, a szén esetében megtízszereződött (a kőszén közös piaca 1953. február 10-én, az acélé május 1-jén jött létre). A Főhatóság hitelek nyújtott a termelés modernizálására

A Főhatóság luxemburgi székháza

és a termelési költségek csökkentésére, amit a vámok eltörlése segített. Alacsonyabb maradt az infláció, mint a közösségen kívül. Különösen komolyak voltak az eredmények szociális téren. A Montánunió 15 év alatt 112 500 lakás építését finanszírozta a szénbányászok és acélgyári munkások számára, akik szabadon vállalhattak munkát a közösség területén. Az ESZAK hozzájárult a szakmunkások átképzéséhez, s ezzel 100 ezer új munkahely létrejöttéhez. Kidolgozta a munkanélkülivé váló dolgozók segélyezésének módozatát is. Nem sikerült viszont egy-egy árat teremtenie a közösségen belül, mint ahogy a közös energiapolitika kialakítása sem történt meg.

A Montánuniót övező nemzetközi figyelmet mutatja, hogy az USA és Nagy-Britannia kormánya kapcsolatot teremtett vele (Washington 1952 augusztusában ismerte el politikailag), később ugyanígy tett Kanada és Japán. Talán még ennél is fontosabb, hogy a tagállamok közötti együttműködés erősítette a kölcsönös bizalmat, kialakult a kooperáció mindennapi rutinja. A siker megteremtette a továbblépés feltételeit.

Fotók forrása: Wikipedia

Feladat 1: Nézzen utána, hogy fennállása alatt kik voltak a Főhatóság elnökei! Melyik tagállam nem adott elnököt a Főhatóságnak?

2. A Pleven-terv

Az integráció további fejlődését nagymértékben meghatározta a [hidegháború](#) alakulása. Amikor 1950 nyarán kirobbant a [koreai háború](#), sokan tartottak attól, hogy a Koreai-félszigethez hasonlóan megosztott Németországban is fegyveres konfliktus robban ki. Mivel ekkor a [NATO](#) még nem működött ténylegesen, [létkérdéssé vált, hogy a nyugat-európai országok meg tudják védeni magukat egy Szovjetunió irányából fenyegető támadás ellenében, de ehhez szükségesnek lát-](#)

szott az NSZK részvétele is. Ezt az USA támogatta, de a franciák a rossz történelmi tapasztalataik miatt ellenezték. A Koreában lekötött amerikaiak nem siethettek Nyugat-Európa védelmére, ezért félreérthetetlenül közölték, hogy a nyugatnémet újrafelfegyverzésnek nincs alternatívája: azonnal legalább 10 német hadosztály felállítását várták el, amelyeket NATO-parancsnokság alá rendelték volna. Az erős nyomás hatására Robert Schuman francia külügyminiszter szeptember közepén kénytelen volt elfogadni a nyugatnémet újrafelfegyverzés elvét.

Jean Monnet ekkor azzal a javaslattal állt elő, hogy a német újrafelfegyverzés ne nemzeti alapon történjen, hanem szupranacionális európai keretek között, a Schuman-terv kibővítésével. Úgy gondolta, hogy az így kialakított védelmi együttműködés a formálódóban lévő szén- és acélközösséget kiegészítené, döntő lépést téve a jövőbeli föderális európai állam felé. Az ötlet nem volt teljesen új, ugyanis az Európa Tanács Közgyűlése Strasbourgban augusztus 11-én már egyesült európai

René Pleven francia miniszterelnök

hadsereg megteremtését kérte. Monnet a munkatársaival felvázolta a tervét, amelyet eljuttatott René Pleven miniszterelnöknek.

Pleven a tervet 1950. október 24-én tárta a francia nemzetgyűlés elé, mely azt nagy többséggel elfogadta, hiszen a német katonák integrálása az európai hadseregbe megakadályozta volna az NSZK-t abban, hogy saját hadsereget és vezérkart állítson föl. A Pleven által javasolt hadsereg európai hadosztályokból állt volna, amelyeken belül a nemzeti egységeket integrálnák, így lehetővé válna a német kontingensek szétszórása.

A közös hadsereget betagozták volna a NATO fennhatósága alá, vagyis nincs szó arról, hogy Nyugat-Európa önálló

katonai eszközt kapott volna a kezébe. Éppen ellenkezőleg, az európai hadsereg közvetlenül atlanti (amerikai) parancsnokság alá tartozott volna.

[A francia kormány] a közös védelem érdekében európai hadsereg felállítását javasolja, mely az egyesült Európa intézményeihez kapcsolódna. (...) Az európai hadsereg felállítása nem egyszerűen a nemzeti katonai egységek összevonását jelenti, (...) az emberi és materiális tényezők teljes fúzióját kell, hogy megvalósítsa. A csatlakozó kormányoknak ki kell nevezniük egy védelmi minisztert, aki a megbízói és az európai közgyűlés előtt lenne felelős. (...) Jogosítványai az európai hadsereg szemszögéből úgy festenek, mint egy nemzeti védelmi miniszter jogosítványai országa nemzeti erőinek szempontjából. (...) A résztvevő államok által felállított kontingensek a lehető legkisebb egység szintjén olvadnának bele az európai hadseregbe. Az európai hadsereg finanszírozását közös költségvetés biztosítaná.

Kép forrása: http://www.histoire-france-web.fr/republique_4/Auriol.htm

A beszéd fogadtatását vegyesnek mondhatjuk. Miközben az európai egység hívei a kontinensen üdvözltek, addig sok ellenzője is akadt. Az Egyesült Államok azért nem támogatta, mert félt attól, hogy a közös hadsereg felállítása elhúzódik, miközben az NSZK újrafelfegyverzése nem tűrt halasztást.

Magában az NSZK-ban Konrad Adenauer kancellár ugyan hezitálás után támogatásáról biztosította a tervet, de az ellenzéki szociáldemokraták kategorikusan elutasították, mert úgy vélték, egyszer s mindenkorra lehetlenné teszi Németország újraegyesítését. A franciák szerették volna, hogy a britek is csatlakozzanak, ők azonban ezt elutasították.

Konrad Adenauer

Fotó forrása:

<https://mult-kor.hu/80-on-felul-is-faradhatatlanul-dolgozott-a-nemet-gazdasagi-csoda-megteremtessen-konrad-adenauer-20170419>

Érdekesség: A koreai háború kirobbanása után az USA azért tartotta elengedhetetlennek az NSZK újrafelfegyverzését, mert komolyan félt attól, hogy az 1949 óta atombombával is rendelkező Szovjetunió támadást indít Nyugat-Európa ellen. Mivel a francia hadsereg egy része [Indokínában](#), a brit pedig [Malajziában](#) volt lekötve, az aggodalom nem tűnt légből kapottnak. Az Európában állomásozó 14 hadosztály semmiképpen sem állhatott volna ellen a szocialista országok több mint 180 hadosztályának. Adenauer éppen ezért hivatalosan is kérte a jogot, hogy kormánya saját fegyveres erőt állíthasson fel az NSZK megvédelmezésére. Ne felejtsük el, hogy 1950-ben az NSZK még nem rendelkezett sem hadsereggel, sem védelmi minisztériummal, sem vezérkarral, sőt még külügyminisztériuma sem volt! Földrajzi elhelyezkedése miatt egy keleti-nyugati konfliktusban az összecsapások legfőbb helyszínévé vált volna. Miközben a NATO tagjai elfogadták volna a német újrafelfegyverzés gondolatát, a leginkább érintett franciák és belgák irtóztak tőle. E két országban a közvélemény még nem állt készen az új német hadsereg elfogadására a második világháború és a megszállás keserű emléke miatt.

Az Európai Védelmi Közösségről szóló Párizsi Szerződés 50 évre szóló hatállyal írta elő az Európai Hadsereg felállítását 1953-tól, a Pleven-terv szerint mintegy 1 250 000 fő (14 francia, 12 olasz és 12 német, valamint öt Benelux-hadosztály) erőben. A hat tagállam vállalta, hogy a szerződés hatályba lépésekor szárazföldi és légi erőt a közös hadsereg rendelkezésére bocsátja. A szerződés egységes szabályzatot, kiképzést, sorozási rendet, fegyverzetet, oktatást és szervezeti felépítést írt elő a közös hadsereg számára. Legfontosabb szerepe a hat évre választott Parancsnokság, mely az EVK Minisztériumától kapja az utasításokat, ami pedig a nemzetek feletti Parlamentnek felelős. Amennyiben a párizsi szerződés nem bukott volna bele a ratifikációba, a résztvevő nemzetek szuverenitásuk legfontosabb eleméről, a nemzeti haderők feletti ellenőrzésről mondtak volna le. (Csiki Tamás: Visszatekintés a Nyugat-európai Unióra. *Nemzet és Biztonság*, 2010. június. 68. o.)

NSZK megszállásának, biztosította a tagállamok jogegyenlőségét, ami egyenértékű volt a nyugatnémet szuverenitás teljes elismerésével. (2) Elfogadták, hogy az EVK-n belül német hadosztályok is legyenek. (3) Elvetették az európai hadügyminiszter tisztségét, a legfőbb döntéseket a hadügyminiszterek tanácsa egyhangúan hozza. (4) A létrehozott intézmények kevésbé föderálisak, mint a Monnet által elképzelték.

Eldöntötték, hogy a had-

Feladat 2: Nézzen utána Konrad Adenauer pályafutásának! Melyik városnak volt a polgármestere? Mi történt vele Hitler hatalomra jutása után?

3. Az Európai Védelmi Közösséget megalapító párizsi szerződés

Az ellentétes érdekek és a Pleven-terv vegyes fogadtatása miatt a róla szóló tárgyalások elhúzódtak. 1951 tavaszán sikerült elfogadtatni az amerikaiakkal azt, hogy a terv hozzájárul a francia-nyugatnémet megbékéléshez, így a nyáron megvetették azokat az intézményes alapokat, amelyeket innentől kezdve Európai Védelmi Közösségnek (EVK) neveztek. Hónapokig tartott a végső szerződés megszövegezése, amelyet a NATO után az ESZAK hat alapítója is támogatásáról biztosított. Az EVK-t létrehozó szerződést Párizsban 1952. május 27-én a Montánunió tagjai írták alá.

A szerződés négy ponton módosította a Pleven-tervet. (1) Véget vetett az

A párizsi szerződés aláírása

ügyminiszteri tanács döntéseinek végrehajtására megbízotti kollégiumot hoznak létre, mely csupán a szupranacionális katonai adminisztráció szervezésével foglalkozik, politikai feladata nincs. Az egész szervezet felett a NATO gyakorolja a fennhatóságot. A Montánunióhoz hasonlóan az EVK is kapott saját bíróságot és közgyűlést.

Kép forrása:

https://www.cvce.eu/obj/signature_du_traite_instituant_la_ced_paris_27_mai_1952-fr-9ea717ec-1d4b-4060-9d39-637696dc1fa4.html

Érdekesség: A 9 fős megbízotti kollégium tagjainak nemzeti hovatartozása tükrözte nagy és kis tagállamok közötti különbséget (F, BRD, I: 2-2 fő, B, NL, L: 1-1 fő). Az EVK bírósága végül közös lett a Montánunióéval, a közgyűlés pedig szintén ugyanaz volt, mint a Montánunióé, csak kibővült 9 további taggal.

Feladat 3: Született-e már korábban is javaslat a közös európai hadsereg létrehozására? A kérdés megválaszolásában segít az újkori európai egységviták áttekintése.

4. Az Európai Politikai Közösség (EPK) és a Beyen-terv

A párizsi szerződés aláírása nagy lökést adott az integrációs folyamatnak és reménnyel töltötte el a föderális Európa híveit. 1952-ben a Montánunió Közgyűlése javasolta először az EPK létrehozását, majd Paul-Henri Spaak belga politikus elnöklétével „ad hoc közgyűléssé” alakult és a következő év márciusában a Montánunió számára kétkamrás parlamentet (közvetlenül választott Népi Kamarát és Szenátust) helyezett kilátásba. Az elképzelés szerint összekapcsolták volna a Montánuniót az EVK-val, megteremtve ezáltal a politikai integrációt. Úgy tervezték, hogy az EPK kompetenciája kiterjed majd a közös külpolitikára, védelemre, a gazdasági és társadalmi integrációra és az emberi jogok védelmére. Az „ad hoc közgyűlés” Heinrich von Brentano német politikus vezetésével megbízott egy bizottságot azzal, hogy dolgozza ki a föderális európai állam alkotmányos alapjait.

Spaak (háttal jobbról az első) 1953 márciusában bemutatja a tervét a Montánunió különleges miniszteri bizottságának

Johan Willem Beyen holland külügyminiszter

Az ambiciózus terv arra ösztönözte a nyitott gazdaságú, exportra orientálódott Hollandiát, hogy indítványozza a **közös európai piac** megteremtését, a vámok és a kereskedelmi korlátozások eltörlését. 1952 decemberében Johan Willem Beyen integrációpárti holland külügyminiszter arra kérte a partnereit, hogy vegyék fontolóra az EPK gazdasági dimenzióval való felruházását, az **egységes piac** megteremtését, **ahol az áruk szabadon mozoghatnak** (a javaslat angol nyelven itt olvasható). A Beyen-terv fogadtatása egyelőre vegyes maradt, mivel bizonyos államok még túl kockázatosnak ítélték a protekcionista gazdaságpolitikájuknak és a hazai piac védelmének a feladását.

Forrás: <https://www.uu.nl/en/news/first-annual-johan-willem-beyen-lecture>

Feladat 4: Ki javasolta először a közös európai piac létrehozását?

5. Az EVK ratifikációjának kudarca és a Nyugat-európai Unió

Az Európai Védelmi Közösséget megteremtő párizsi szerződés ratifikálásának hatalmas volt a tétje: a kudarc az Európai Politikai Közösség bukását, a politikai integráció napirendről való lekerülését is jelentette volna. A vita mind a hat országban hevessebbé vált, de a **legnagyobb mértékben Franciaországban osztotta meg a politikai osztályt és a közvéleményt**. Hiába ratifikálta 1953-1954 folyamán négy állam a szerződést, a francia kormányok sokáig nem merték a nemzetgyűlés elé terjeszteni a dokumentumot. Joggal: mind a nagy befolyással bíró kommunisták, mind a gaullisták ellenezték az EVK-t, de még az alapvetően integrációpárti centrupártok is megosztottak voltak. Az óvatosság indokolt volt. Amikor 1954 nyarán Pierre Mendès-France miniszterelnök végül be-terjesztette a szerződést, **a nemzetgyűlés augusztus 30-án 319:264 arányban elutasította**. Ezzel nem csak

Pierre Mendès-France

az EVK bukott meg, hanem az EPK is: a föderális Európa politikai egysége nyomban a messze távolba tolódott ki, sőt az egész integráció jövője vált bizonytalan-ná. (Az EVK-ról szóló francia nyelvű videó [itt](#) megtekinthető.)

Kép forrása: Wikipedia

Az EVK bukása ellenére továbbra is napirenden maradt a nyugatnémet újrafelfegyverzés kérdése. A Montán-unió tagjai, az Egyesült Államok és Kanada képviselői szeptemberben Londonban gyűltek össze, s megállapodtak az NSZK katonai integrációjának módjáról. Döntöttek a Nyugat-európai Unió felállításáról (hatok + Nagy-Britannia), ennek keretében kerítet-

tek sort a nyugatnémet újrafelfegyverzésre: a NYEU felügyelte a tagok fegyverkezését. Bonn számára megtiltották az atom-, biológiai és vegyi fegyverek (ABC) gyártását, amit Adenauer elfogadott, hiszen a NYEU lehetővé tette az NSZK szuverén államként történő integrálását a nyugat-európai védelmi rendszerbe, amelyet pedig alárendeltek a NATO-nak. A Londonban kidolgozott megoldást Párizsban 1954. október 23-án foglalták írásba és írták alá. Azzal, hogy a párizsi szerződés 1955. május 5-én hatályba lépett, az NSZK egyúttal a NATO tagjává is vált. Moszkva reakciója nem maradhatott el: május 14-én az NDK és a többi kelet-közép-európai szocialista ország részvételével létrehozták a Varsói Szerződés elnevezésű katonai szövetségüket. A hidegháborús katonai szembenállás ezzel intézményesült.

A NATO 1954. október 20-i párizsi értekezlete a német újrafelfegyverzésről. Mendès-France mellett Adenauer, Eden brit és Dulles amerikai külügyminiszter

Érdekesség: A párizsi szerződés ugyan megtiltotta az NSZK-nak az ABC-fegyverek gyártását, de azt engedélyezte, hogy ezen a téren kutatásokat folytasson, és ilyen típusú fegyvereket birtokoljon, feltéve, ha azokat külföldön állítják elő. Az NSZK 1955 őszén létre is hozta a nukleáris kérdésekkel foglalkozó

szövetségi minisztériumát, amelynek élére [Franz Josef Strauß](#), a későbbi védelmi miniszter került.

Feladat 5: Nézzen utána, hogyan alakult a Nyugat-európai Unió további története? Létezik-e még a szervezet?

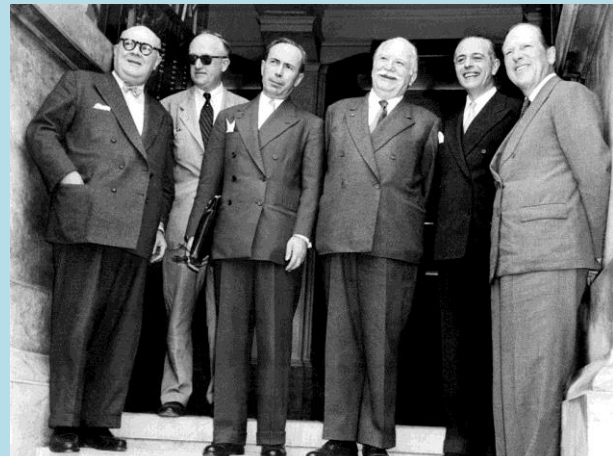
Kép forrása: Wikipedia

6. A messinai értekezlet, az európai közös piac megalapozása

Az EVK és az EPK bukása válaszául elé állította az integráció híveit: hogyan folytassák az egységesülési folyamatot? Rövid időn belül konszenzus alakult ki arról, hogy nem erőltetik az érzékeny témákat (például a közös hadsereg ötletét), hanem visszatérnek a gazdasághoz, annál is inkább, mert a Montánunió már bebizonyította ennek az útnak a sikerességét.

Ötletekben, tervekben nem volt hiány. 1954 őszén a Montánunió Közgyűlése indítványozta, hogy az ESZAK hatályát terjesszék ki a szállításra és az energiagazdálkodásra. Volt olyan, aki szabadkereskedelmi övezet megteremtését kezdeményezte. Jean Monnet – aki hatalmas erőfeszítéseket tett az integrációs folyamat megmentése érdekében – konkrét együttműködést javasolt az atomenergia területén. [Ludwig Erhard](#) nyugatnémet pénzügyminiszter átfogó európai közös piac megteremtését szorgalmazta, a hollandok pedig felélesztették a Beyen-tervet. Ezeket az elképzeléseket ötvözte az 1955 májusában közzétett [Benelux-memorandum](#), mely egyfelől

„A kormányok úgy vélik, elérkezett az ideje annak, hogy új szakaszt kezdjenek az európai integrációban. Azon a véleményen vannak, hogy ezt mindekelőtt a gazdaság területén kell megvalósítani. Úgy gondolják, hogy az egységes Európa építését közös intézmények létrehozásával, a nemzetgazdaságok fokozatos összeolvasztásával, a közös piac megteremtésével és társadalompolitikáik fokozatos harmonizálásával kell folytatni.”
Részlet a messinai zárónyilatkozatból, 1955. június 3.

A messinai értekezleten résztvevő külügyminiszterek

hitet tett a közlekedés és az atomenergia terén a szorosabb kooperáció mellett, másfelől elfogadta a vámunió gondolatát. (A memorandum szövegét angolul lásd [itt](#).)

A kérdés eldöntésére a Montánunió külügyminiszterei 1955 júniusának elején a szicíliai **Messinában** gyűltek össze. Hollandiát Beyen, Luxemburgot [Joseph Bech](#), Belgiumot Spaak, Franciaországot [Antoine Pinay](#), az NSZK-t [Walter Hallstein](#), Olaszországot pedig [Gaetano Martino](#) képviselte. Nehéz tárgyalások után, június 2-ról 3-ra virradó éjszaka sikerült megállapodni.

Érdekesség: A találkozót a messinai származású Martino kérésére tartották Szicílián. Spaak később az emlékirataiban így fogalmazott: „Hosszú és kemény tárgyalásokat folytattunk. Az utolsó napon egész éjszaka dolgoznunk kellett, hogy meg tudjunk állapodni a zárónyilatkozatról. (...) A Nap már felkelt az Etna csúcsa fölött, mikor nyugovóra tértünk fáradtan és boldogan. Komoly döntéseket hoztunk.” A fáma szerint Spaak örömeiben egy üveg pezsgőt is kibontott, sőt hajnal 4-kor a szállodai szobája erkélyéről rázendített az *O sole mio* című közismert slágerre. Kollégája, Pinay alig tudta lecsendesíteni...

Kép forrása:

https://www.cvce.eu/en/obj/the_six_at_the_messina_conference_messina_1_june_1955-en-ff775662-b5fa-4d46-a919-b57061cda843.html, Wikipedia

Paul-Henri Spaak

Feladat 6: Nézzen utána, milyen egyéb feladata volt még a messinai értekezletnek! Ki volt a tanácskozás levezető elnöke?

6. A Spaak-bizottság és a Római Szerződés előkészítése

A messinai értekezlet után a hatok **Spaak vezetésével kormányközi bizottságot állítottak fel** a szicíliai döntések kidolgozására. A bizottság 1955 júliusa és 1956 áprilisa között **kidolgozta az európai közös piac megteremtésére és az atomenergia békés felhasználására vonatkozó javaslatát**. A munka - melyben 1955 novemberéig Nagy-Britannia képviselője is részt vett

- különböző szakmai bizottságokban és albizottságokban folyt (pl. vámok, köz-munkák, atomenergia, szociális kérdések). **A Spaak-jelentést 1956 áprilisában publikálták.** A szöveg kiemeli: „*Európa nem tudja önmagát fenntartani és fejleszteni a jelenlegi tempóban az adott gazdasági szervezet keretei között. (...) Országaink egyike sem elég hatalmas, hogy képes lenne azon széles körű kutatások és alapberuházások megvalósítására, amelyek az atomkorszak technikai forradalmához elégséges bázisul szolgálnak.*” **Javasolta az európai közös piac létrehozását**, mely lehetővé teszi a tagállamok „*folyamatos expanzió-*

A brüsszeli Val-Duchesse-kastély

ját, növekvő stabilitását, az életszínvonal gyors növekedését és a tagállamok közötti harmonikus kapcsolatok fejlesztését". Májusban a külügyminiszterek Velencében megvitatták a dokumentumot és a további tárgyalások kiindulópontjául elfogadták.

Júliusban a brüsszeli Val-Duchesse-kastélyban Spaak elnökletével kormányközi értekezlet vette kezdetét, mely az ősz folyamán kemény tárgyalások után kidolgozta és megszövegezte azt a szerződést, melyet 1957. március 25-én Rómában írtak alá. A sikerben nagy szerepet játszottak a nemzetközi kapcsolatokban bekövetkezett változások. Az Egyesült Államok támogatta az erősödő nyugat-európai integrációt, az 1956. őszi szuezi válság pedig rávilágított arra, hogy Franciaország (és Nagy-Britannia) a szuperhatalmakhoz képest másodrendű hatalom, így érdekükké vált az egymáshoz való közeledés. A magyarországi forradalom leverése ugyancsak a szorosabb nyugati együttműködés szükségességét igazolta.

A Római Szerződés új fejezetet nyitott az európai integráció történetében: létrehozta az Európai Gazdasági Közösséget és az Európai Atomenergia-közösséget.

Feladat 7: Nézzen utána, milyen szerepet játszott Nagy-Britannia a Spaak-bizottság munkájában!

Részösszefoglalás, ismétlés: 5. lecke, 5. részösszefoglalás.wmv

Ellenőrző feladatok: 5. lecke, 5. ellenőrző feladatok.htm, A Marshall-segély.htm, Az első integrációs lépések.htm

Ajánlott irodalom a téma iránt érdeklődőknek

♠ J. NAGY LÁSZLÓ: *Az európai integráció politikai története*. JATEPress, Szeged, 2005.

♥ FARKAS BEÁTA – VÁRNAY ERNŐ: *Bevezetés az Európai Unió tanulmányozásába*. JATEPress, Szeged, 2000.

♣ JÁNOSI RITA – TÜRKE ANDRÁS ISTVÁN (szerk.): *Plurimus Unum – Gondolatok Európára egységről. Szöveggyűjtemény*. Europa Varietas Alapítvány, Budapest, 2008.

♦ BALÁZSY ZSÓFIA: A messinai konferencia – Kolumbusz tojása? *Grotius*, www.grotius.hu/doc/pub/.../2009_129_balazsy_zsofia_messina.p...

♠ GAZDAG FERENC: *Európai integrációs intézmények*. Osiris Kiadó, Budapest, 1999.